

การสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์
ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
COMMUNICATION FOR THE PROPAGATION BUDDHISM
OF BUDDHIST MONKS IN NONGCHOK DISTRICT. BANGKOK

พระครูบวรกิจคุณธาร (อนันต์ วรปญโญ)* พระปลัดระพิน พุทธิสารโ** พระมหากฤษฏา กิตติโสภณ***

PhrakhruBowornkitkhunatharn (Anan Worapunyo) PhrapaladRaphin Buddhisaro

PhramahaKrisada Kittisobhano

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร จำนวน 198 รูป โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .959 วิเคราะห์ผลการวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard

* Master of Buddhist Studies Buddhist Studies Department of Political Science Faculty of Social Sciences College of Mahachulalongkornrajavidyalaya University

** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

*** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Deviation) ผู้วิจัยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 ท่าน การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้วิจัยจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามลำดับความสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท (Context Content Analysis Technique)

ผลการวิจัยพบว่า

1. พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.72$. S.D.= 0.931) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน ดังนี้ ด้านผู้ส่งสาร ($\bar{X}=2.87$. S.D.= 0.964) ด้านสารพุทธธรรม ($\bar{X}=2.87$. S.D.= 0.964) ด้านผู้รับสาร ($\bar{X}=2.77$. S.D.= 0.914) และ ยกเว้นด้านช่องทางการสื่อสารอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}= 2.39$. S.D.= 1.075) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลโดยภาพรวม พบว่าพระสงฆ์ที่มีอายุพรรษาวุฒิการศึกษานักธรรมวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม และวุฒิการศึกษาสามัญมีความคิดเห็นต่อการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร แตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ 1) ด้านผู้ส่งสารพระสงฆ์มีน้อยแต่พื้นที่กว้างใหญ่ต้องสร้างทีมงานควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้กับผู้ส่งสาร 2) ด้านสารพุทธธรรมพระสงฆ์ขาดความรู้การวางแผนในการทำงาน ควรมีทีมงานเผยแผ่จัดฝึกอบรมพระสงฆ์ทำงานเป็นทีมในการใช้สาร 3) ด้านช่องทางการสื่อสาร พระสงฆ์ขาดอุปกรณ์การเผยแผ่ที่ทันสมัยควรให้มีพระเถระสนับสนุนให้มากกว่านี้ 4) ด้านผู้รับสารพระสงฆ์ขาดสื่อหรือผู้ปฏิบัติงานด้านสื่อการเผยแผ่พระภิกษุและสามเณรไม่สามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชนได้ถูกต้อง ตรงตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ควรที่จะได้รับการสนับสนุนสื่อในการเผยแผ่ให้มากกว่านี้

คำสำคัญ : การสื่อสาร, การเผยแผ่พระพุทธศาสนา

Abstract

Objectives of this research were : 1.To study the communication for Buddhism propagation of Buddhist monks in NongChok District, Bangkok; 2.To compare the communication for Buddhism propagation of Buddhist monks in NongChok District. Bangkok and 3. To study the problem. obstacles and suggestions for communication for Buddhism propagation of Buddhist monks in Nong Chok. Bangkok.

Methodology was mixed methods: The quantitative research collected data from 198 samples who were monks in Nong Chok district with questionnaires that had reliability value at 0.959. The data were analyzed by computer program or research in social sciences. Statistics used in data analysis were descriptive statistics; frequency, percentage, mean, standard deviation, and one-way ANOVA (F-test). In the case of three or more variables, the mean difference was calculated by using the Least Significant Difference (LSD.) Method. The significant level was fixed at 0.05. The qualitative research collected from key 10 informants with in-depth-interview and analyzed data by descriptive interpretation and context content analysis technique.

Findings were as follows:.

1.The monks' opinion towards the communication for Buddhism propagation of Buddhist monks in Nong Chok district. Bangkok by overall were at average level ($\bar{X}$ =2.72, S.D. = 0.931) each aspects were also at average level as; tSender was at ($\bar{X}$ =2.87, S.D. = 0.964) message of religious beliefs was at ($\bar{X}$ = 2.87, S.D. = 0.964) the receivers were at ($\bar{X}$ =2.77, S.D. = 0.914) and the exceptions of communication channels were at low level ($\bar{X}$ = 2.39, S.D. = 1.075) respectively.

2. Comparison of monks' opinions on sermon, methods for propagation of Buddhist monks in Kaeng Choi district classified by personal factors, were that the monks with different age, ordained years, Dhamma and Pali educational levels and formal educational levels had different opinions toward the communication of

Buddhism propagation of Buddhist monks in Nong Chok district with significant level set at 0.05.

3. Problems obstacles and recommendation were that, 1) Sender, monks were limited to cover the large areas, so there should be teams of well trained sender-monks, 2) Message of Buddhism, monks lacked of profound content and knowledge in planning for work. There should be teaching teams to train monks how to use the right message of Buddhism, 3) Channel, monks lacked modern equipment and technology to disseminate Buddhism, High ranking monks should support more of this activities, 4) Receiver, monks lacked working media and worker for disseminating Buddhism to receivers correctly. There should be more support of disseminating media more than the present time.

Keywords: The Communication, Buddhism propagation

1.บทนำ

พระพุทธศาสนาได้เดินทางเข้ามาสู่ประเทศไทยนั้นมีเอกสารและตำราทางวิชาการส่วนมากต่างก็ลงความเห็นว่าย่เข้ามาภายหลังการทำสงครามครั้งที่ 3 พระเจ้าอโศกมหาราชได้ส่งสมณทูตไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศต่างๆ โดยมี พระโสณะและพระอุตตระทั้ง 2 รูป ได้เดินทางเข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่อาณาจักรสุวรรณภูมิศูนย์กลางคือนครปฐม ซึ่งมีมอญและละว้า ส่วนวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอดีตยุคแรก ยังคงใช้วิธี “มุขปาฐะ” ต่อมาเมื่อมีการจารึกคำสอนของพระพุทธศาสนาลงในใบลาน เรียกว่า “คัมภีร์ใบลาน” ในคัมภีร์ใบลานเหล่านี้ได้จารึกเรื่องราวของพระพุทธศาสนาหรืออันเป็นหลักธรรมคำสอนต่างๆ และได้แฝงความรู้เกี่ยวกับทางโลกไว้ด้วย (Office of the National Culture Commission, 2006) ในสมัยปัจจุบันการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้รับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ยูทูบ SMS ทางโทรศัพท์ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วกันว่าแพร่หลายได้อย่างรวดเร็วและเข้าถึงทุกพื้นที่หรือจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นยุคของโลกอินเทอร์เน็ตก็ไม่ผิด สามารถติดต่อกันทุกมุมโลก สื่อเป็นมวลชนมีความสำคัญมากในปัจจุบัน เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต และได้รับความนิยมจากประชาชน เพราะเป็นสื่อที่สามารถเผยแพร่ไปสู่ผู้ชมในรูปของภาพและเสียง สามารถทำได้การรับข้อมูลข่าวสารเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษยชาติ สามารถรับข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ซึ่งทำให้การรับข้อมูลข่าวสาร และบางครั้งพฤติกรรมบางอย่างของเราอาจจะถูก

กำหนดด้วยการรับข่าวสารที่เข้ามาสู่เราทางตรงและทางอ้อม ทำให้การดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันเปลี่ยนไปจากเมื่อก่อนมาก

จากสังคมที่เรียบง่ายกลายเป็นสังคมแห่งการบริโภคสื่อ เพื่อต้องการรับรู้ข่าวสารแต่ละวันที่สื่อมวลชนรายงาน ซึ่งมีหลายประเด็นที่เราคือผู้บริโภคสื่อจะต้องคำนึงถึงเนื้อหาสาระที่ได้รับ เพราะสื่อแต่ละอย่างจัดกลยุทธ์และยุทธวิธีการต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการผลิตสื่อของตนให้ได้รับความนิยมให้ทันสมัยสมกับเป็นยุคไอที จึงสร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย และฉีกแนวจากรูปแบบเดิมๆ ของการรายงาน เพื่อให้เป็นจุดของแต่ละรายการ ไม่เว้นแม้แต่สื่อทางพระพุทธศาสนาก็ได้มีวิวัฒนาการสร้างสรรค์ให้มีรูปแบบของรายการให้มีความน่าสนใจไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ารายการอื่นๆ สื่อทางพระพุทธศาสนาก็มีอิทธิพลทำให้พฤติกรรมของคนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้ เพราะสื่อทางพระพุทธศาสนา เป็นสื่อที่เป็นไปในทางบวก เป็นการเผยแพร่หลักธรรมคำสอน และแนะนำให้คนใช้ชีวิตให้มีศิลปะในการดำรงชีวิต อยู่ด้วยความไม่ประมาท ใช้สติปัญญาไตร่ตรองถึงเหตุผลด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะสังคมปัจจุบัน (National Statistical Office, 2003) กับการบริโภคสื่อ เช่น พระพยอม กลฺยาโณได้จัดรายการสนทนาธรรมคู่กับดีเจรายการวิทยุเป็นประจำ พระมหาสมปอง ตาลปุตโต และ พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี หรือรู้จักกันดีในนามปากกา ว.วชิรเมธี พระสงฆ์ทั้ง 2 รูปเป็นพระนักวิชาการ นักคิดนักเขียน และนักบรรยายธรรม ได้จัดการ เผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบแนวรุก คือการเข้าไปถึงที่ของผู้ปรารถนา ในธรรม

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.3 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย งานวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร” เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการแจกแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 ท่าน

3.2 ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลหลัก ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พระสงฆ์ที่อยู่ในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร จำนวน 396 รูป กลุ่มตัวอย่าง คือ พระสงฆ์จาก 3 แขวง จำนวน 396 รูป โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 (ชุดรีเซ ระเบิดและคณะ, 2552 : น 108) เพื่อศึกษาการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้เขียนงานวิจัยสร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์โดยได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 ขึ้นไปและหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค (สินพันธุ์ พินิจ, 2547 : น 191) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.959 และแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้เขียนงานวิจัยสร้างและพัฒนาเพื่อกำหนดประเด็นข้อคำถามที่ใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์โดยยึดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยการสัมภาษณ์นั้น ผู้เขียนงานวิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยและบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการจดบันทึกและบันทึกเทป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้เขียนวิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องแล้ว ทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการศึกษาทางสังคมศาสตร์ และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจำแนกเป็นประเด็นสำคัญ วิเคราะห์ค่าให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท และทำการสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอในรูปของความเรียง

4. ผลการวิจัย

4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 41-60 ปี จำนวน 82 รูป คิดเป็นร้อยละ 41.4 มีพรรษา 1-5 พรรษา จำนวน 76 รูป คิดเป็นร้อยละ 38.4 จบนักธรรมชั้นเอก จำนวน 116 รูป คิดเป็นร้อยละ 58.6 ไม่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมจำนวน 139 รูป คิดเป็นร้อยละ 70.2 และผู้ที่จบมัธยมศึกษาจำนวน 75 รูป คิดเป็นร้อยละ 37.9

4.2 พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้าน พบว่าด้านผู้ส่งสารกับด้านสาร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านผู้รับสาร และที่อยู่ในระดับน้อยสุดท้ายคือด้านช่องทางการสื่อสาร

4.3 ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ f-test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุ พรรษา วุฒิการศึกษานักธรรม ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด

4.4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร 1) ด้านผู้ส่งสาร พบว่า ผู้ส่งสารควรให้มีการฝึกอบรมความรู้ให้แก่พระภิกษุสามเณรที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่ค่อนข้างน้อยทำให้พระภิกษุและสามเณรขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชน ควรให้มีการจัดตั้งทุนเพื่อสนับสนุนให้ผู้ส่งสารมีบทบาทเผยแผ่ที่มีการพัฒนาการในยุคโลกาภิวัตน์ และควรมีการประชุมวางแผนขาดผู้ปฏิบัติงานที่เข้มแข็งเพื่อช่วยกันทำงานด้านผู้ส่งสาร อีกทั้งยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือเกิดความเข้าใจมากขึ้นคือหายไปหายาก ตามลำดับ 2) ด้านสารหลักธรรม พบว่า ควรมีการประชุมวางแผนนำผู้มีความรู้แตกฉานในการเทศน์การปาฐกถาการบรรยายให้ผู้ฟังซาบซึ้งในพุทธธรรมให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น ควรให้มีการจัดฝึกอบรมพระสงฆ์สามเณรให้มีความรู้แตกฉานในหลักธรรมจงใจให้ผู้ฟังอยากรับเอาไปปฏิบัติและพัฒนาการในยุคโลกาภิวัตน์ และด้านสารหลักธรรมในพระพุทธศาสนาควรให้มีการฝึกอบรมความรู้ให้แก่พระภิกษุที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่ค่อนข้างน้อยทำให้พระภิกษุและสามเณรขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชน 3) ด้านช่องทางการสื่อสาร พบว่า ช่องทางการสื่อสารควรให้ความรู้ให้แก่พระภิกษุที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่ขาดผู้ปฏิบัติงานที่เข้มแข็งเพื่อช่วยกันทำงานด้าน

เผยแผ่อีกทั้งยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือในเผยแผ่ ผ่านอินเทอร์เน็ตในยุคโลกาภิวัตน์ ควรมีการทำงานเป็นทีมโดยได้รับสนับสนุนการสื่อสารเผยแผ่พระพุทธศาสนาากกว่านี้และในการเผยแผ่ควรมีการสอดแทรกวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิต และช่องทางการสื่อสารการเผยแผ่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควรในการเผยแผ่พระศาสนาบางครั้งไม่สอดคล้องกับความต้องการของพุทธศาสนิกชน

4) ด้านผู้รับสาร พบว่า ขาดสื่อหรือผู้ปฏิบัติงานด้านเผยแผ่อีกทั้งยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควรต้องเริ่มต้นสร้างทีมงานในกลุ่มพระเผยแผ่ด้วยกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน ด้านผู้รับสารกล่าวว่าควรเพิ่มการจัดอบรมสื่อและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่พระภิกษุสามเณรภายในวัดให้มากกว่านี้เพื่อให้พระภิกษุและสามเณรสามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชนได้ถูกต้องตรงตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชน และในพื้นที่พระภิกษุสงฆ์สามเณรที่จะทำหน้าที่สื่อสารในการเผยแผ่ค่อนข้างน้อย ควรให้ความรู้แก่พระภิกษุและสามเณรเข้าใจที่ถูกต้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชนตามลำดับต่อไป

5. อภิปรายผลการวิจัย

แนวทางการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร อภิปรายดังนี้

พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า การมีทักษะในการแสดงธรรมตามภูมิความรู้ ความรู้สภาพสังคมและชุมชนในพื้นที่ พร้อมทั้งมีบทบาทเผยแผ่ที่มีการพัฒนาการในยุคโลกาภิวัตน์ มีความรู้แตกฉานในการเทศน์ การปาฐกถา การบรรยาย ให้ผู้ฟังซาบซึ้งในพุทธธรรม มีกลยุทธ์เผยแผ่เชิงรุก โดยการผลิตซีดี เป็นสื่อธรรมแจกจ่ายให้ถึงชุมชน ได้สาระธรรม จากการแสดงพระธรรมเทศนาของพระสงฆ์อย่างมีคุณประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrasamuchaloemchai Charuwanno (Songsakun) (2013) ได้ศึกษางานวิจัย “บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการ ในอำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านการใช้สื่อในการเผยแผ่ การเปรียบเทียบอุปมา อุปมัย การใช้สื่อประกอบ เช่นการยกพุทธศาสนสุภาษิต คำคม คำขวัญ คำกลอนประกอบเนื้อหาสาระ ต้องมีการพัฒนาในด้านต่างๆ

ด้านผู้ส่งสาร พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ด้านผู้ส่งสารอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์มีความรู้ในการแสดงธรรม มีทักษะในการทำงานมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

ประเพณีตนได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrakhrupalatsubin Thipathammo (Yimchoi) (2012) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ตามการรับรู้ของประชาชน” ผลการวิจัยพบว่าการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอเสนา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ตามความคิดเห็นของประชาชนพบว่า พระสงฆ์ในปัจจุบันขาดความชำนาญการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่ส่วนมากจะเน้นการพูด การบรรยายในลักษณะเดิมๆ ทำให้ก้าวตามเทคโนโลยีในการสื่อสารไม่ทัน

ด้านสารพุทธธรรม พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ด้านสื่อสารอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า การรวบรวมหลักธรรมคำสั่งสอนไว้เป็นหมวดหมู่ ไม่นำเสนอในทางที่ผิดเพี้ยนจากพระธรรมวินัย อบรมจิตใจของพุทธบริษัทเป็นหลัก ไม่มีการบัญญัติสิกขาบทและสิ่งที่ไม่ใช่พระธรรมวินัย ที่แตกต่างจากเดิม หรือทำให้สังคมเกิดความแตกแยก ไม่นำเสนอความคิดเห็นของตนเอง หรือลัทธิของตนเอง ทำให้สังคมเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน และมีการใช้เทคนิคที่ทันสมัย ในการเผยแผ่หลักธรรมที่ทันสมัย เข้ากับเหตุการณ์ในปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrachitisak Suchitto (Sunthon Wiphak) (2012) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อประสิทธิภาพการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในอำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อประสิทธิภาพการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์พบว่า การใช้สื่อประกอบการเผยแผ่ธรรมที่ทำให้เนื้อหาน่าสนใจ โดยใช้วิธีการกล่าวถึงเรื่องกฎแห่งกรรม และยกพุทธสุภาษิต นิทาน อุทาหรณ์ มาใช้ประกอบสื่อเพื่อการเผยแผ่และสามารถปรับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ด้านช่องทางการสื่อสาร พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ด้านช่องทางการสื่อสารอยู่ในระดับน้อย แสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์ยังไม่สามารถรักษานับธรรมนิยมประเพณีที่ดีที่มีมาตั้งแต่ครั้งโบราณได้ ยังมุ่งหวังแก่ลาภสักการะ หรือหาผลประโยชน์จากพิธีกรรมและความเชื่อของพุทธศาสนิกชนเป็นผู้นำในการประกอบศาสนพิธี รวมถึงสามารถสร้างศรัทธาให้เกิดกับพุทธศาสนิกชนได้เพียงส่วนเดียว มีการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นไว้ และมีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นมีการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์สู่ชนรุ่นหลัง ยังอยู่ในระดับน้อยต้องมีการพัฒนาอีกมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phraathikan Warit Ratanapanyo (Phansawat) (2014) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “บทบาทในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ด้านการสื่อสาร อยู่ในระดับมาก มีความคิดเห็นว่าการนำสื่อมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความเหมาะสม น่าสนใจ และเรียนรู้เข้าใจง่ายเนื้อหาใจความกระชับ มีความหลากหลาย และทันสมัย เป็นต้น

ด้านผู้รับสาร พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ด้านผู้รับสารอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า คณะสงฆ์ของแต่ละวัดที่มีความพร้อมเกือบทุกด้านมีการจัดการสาธารณูปการอย่างคุ้มค่า โปร่งใส ตรวจสอบได้ สร้างศาสนสถานที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ดูแลเสนาสนะภายในวัดเป็นอย่างดีมีระบบและกลไกในการพัฒนาศาสนสถานและมีประสิทธิภาพในระดับปานกลาง Phrasamubunma Patsaro (Phetao) (2013 ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง“บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในตำบลบางปลา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์และประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในตำบลบางปลา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

6. องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยได้ว่า “เทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอกำแพงแสน จังหวัดสระบุรี” โดยมีลักษณะที่สำคัญในแต่ละด้าน คือ

6.1 ด้านผู้ส่งสาร ควรให้มีการฝึกอบรมความรู้ให้แก่พระภิกษุสามเณรที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่ค่อนข้างน้อยทำให้พระภิกษุและสามเณรขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชน ควรให้มีการจัดตั้งทุนเพื่อสนับสนุนให้ผู้ส่งสารมีบทบาทเผยแผ่ที่มีพัฒนาการในยุคโลกาภิวัตน์และควรมีการประชุมวางแผนขาดที่งานที่เข้มแข็งเพื่อช่วยกันทำงานด้านผู้ส่งสารอีกทั้งยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือเกิดความเข้าใจมากขึ้นคือง่ายไปหายาก

6.2 ด้านสารพุทธธรรม ควรมีการประชุมวางแผนนำผู้มีความรู้แตกฉานในการเทศน์การปาฐกถาการบรรยายให้ผู้ฟังซาบซึ้งในพุทธธรรมให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น ควรให้มีการจัดฝึกอบรมพระสงฆ์สามเณรให้ความรู้แตกฉานในหลักธรรมมุ่งใจให้ผู้ฟังอยากรับเอาไปปฏิบัติและพัฒนาการในยุคโลกาภิวัตน์และด้านสารหลักธรรมในพระพุทธศาสนาควรให้มีการฝึกอบรมความรู้ให้แก่พระภิกษุที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่ค่อนข้างน้อยทำให้พระภิกษุและขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชน

6.3 ด้านช่องทางการสื่อสาร ควรให้ความรู้ให้แก่พระภิกษุที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่ขาดที่งานที่เข้มแข็งเพื่อช่วยกันทำงานด้านเผยแผ่อีกทั้งยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือในเผยแผ่ผ่านอินเทอร์เน็ตในยุคโลกาภิวัตน์ควรมีการทำงานเป็นทีมและสนับสนุนการสื่อสารเผยแผ่พระพุทธศาสนามากกว่านี้และในการเผยแผ่ควรมีการสอดแทรกวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิตและช่องทางการสื่อสารการเผยแผ่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควรในการเผยแผ่พระศาสนาบางครั้งไม่สอดคล้องกับความต้องการของพุทธศาสนิกชน

6.4 ด้านผู้รับสาร สื่อหรือทีมงานด้านเผยแผ่อีกทั้งยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควรต้องเริ่มต้นสร้างทีมงานในกลุ่มพระเผยแผ่ด้วยกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกันด้านผู้รับสารกล่าวว่าควรต้องศึกษาเรียนรู้ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม วิถีชีวิตชาวบ้าน ให้สามารถเข้าถึงจิตใจ มีการแสดงพุทธธรรม โดยใช้ภาษาชาวบ้านเข้าใจง่าย เพิ่มการจัดอบรมสื่อและเผยแผ่พระพุทธรูปศาสนาให้แก่พระภิกษุสามเณรภายในวัดให้มากกว่านี้เพื่อให้พระภิกษุและสามเณรสามารถเผยแผ่พระพุทธรูปศาสนาให้แก่ประชาชนได้ถูกต้องตรงตามหลักธรรมในพระพุทธรูปศาสนาให้แก่ประชาชนและในพื้นที่พระภิกษุสงฆ์สามเณรที่จะทำหน้าที่สื่อสารในการเผยแผ่ค่อนข้างน้อยควรให้ความรู้แก่พระภิกษุและสามเณรเข้าใจที่ถูกต้องในการเผยแผ่พระพุทธรูปศาสนาให้แก่ประชาชน

7.ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธรูปศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ” ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1) ควรให้มีการฝึกอบรมความรู้ให้แก่พระภิกษุสามเณรที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่ค่อนข้างน้อยทำให้พระภิกษุและสามเณรขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเผยแผ่พระพุทธรูปศาสนาให้แก่ประชาชน ควรให้มีการจัดตั้งทุนเพื่อสนับสนุนให้ผู้ส่งสารมีบทบาทเผยแผ่ที่มีการพัฒนาการในยุคโลกาภิวัตน์และควรมีการประชุมวางแผนขาดทีมงานที่เข้มแข็งเพื่อช่วยกันทำงานด้านผู้ส่งสารอีกทั้งยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือเกิดความเข้าใจมากขึ้นคือง่ายไปหายาก

2) ควรมีการประชุมวางแผนนำผู้มีความรู้แตกฉานในการเทศน์การปาฐกถาการบรรยายให้ผู้ฟังซาบซึ้งในพุทธธรรมให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น ควรให้มีการจัดฝึกอบรมพระสงฆ์สามเณรให้ความรู้แตกฉานในหลักธรรมจงใจให้ผู้ฟังอยากมารับเอาไปปฏิบัติและพัฒนาการในยุคโลกาภิวัตน์และด้านสารหลักธรรมในพระพุทธรูปศาสนาควรให้มีการฝึกอบรมความรู้ให้แก่พระภิกษุที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่ค่อนข้างน้อยทำให้พระภิกษุและสามเณรขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเผยแผ่พระพุทธรูปศาสนาให้แก่ประชาชน

3) ควรให้ความรู้ให้แก่พระภิกษุที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่ขาดทีมงานที่เข้มแข็งเพื่อช่วยกันทำงานด้านเผยแผ่อีกทั้งยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือในเผยแผ่ผ่านอินเทอร์เน็ตในยุคโลกาภิวัตน์ควรมีการทำงานเป็นทีมและสนับสนุนการสื่อสารเผยแผ่พระพุทธรูปศาสนามากกว่านี้และในการเผยแผ่ควรมีการสอดแทรกวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิตและช่องทางการสื่อสารการเผยแผ่ยังไม่ได้รับการ

สนับสนุนเท่าที่ควรในการเผยแผ่พระศาสนาบางครั้งไม่สอดคล้องกับความต้องการของพุทธศาสนิกชน

4) ผู้ปฏิบัติงานด้านการเผยแผ่อีกทั้งยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควรต้องเริ่มต้นสร้างผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มพระนักเผยแผ่ด้วยกันการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ควรเพิ่มการจัดอบรมสื่อและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่พระภิกษุสามเณรภายในวัดให้มากกว่านี้เพื่อให้พระภิกษุและสามเณรสามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชนได้ถูกต้อง ตรงตามหลักธรรมในพระพุทธานุสาสน์ ให้แก่ประชาชนและในพื้นที่พระภิกษุสงฆ์สามเณรที่จะทำหน้าที่สื่อสารในการเผยแผ่ค่อนข้างน้อย

7.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธานุสาสน์ของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ” ผู้วิจัยข้อเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1) ควรเปลี่ยนจากงานวิจัยเรื่อง การสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธานุสาสน์ของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มาเป็นการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธานุสาสน์ของพระสงฆ์ในเขตใกล้เคียงเช่น มีนบุรี ฉะเชิงเทรา ปทุมธานี เป็นต้นเพื่อหาข้อมูลเปรียบเทียบนำไปพัฒนาการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธานุสาสน์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) ควรเปลี่ยนจากงานวิจัยเรื่อง การสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธานุสาสน์ของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มาเป็น ประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการสื่อสารเพื่อเผยแผ่พระพุทธานุสาสน์ เพื่อค้นหาข้อมูล ปัญหา อุปสรรค และนำไปพัฒนาต่อไป

3) ควรเปลี่ยนจากงานวิจัยเรื่อง การสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธานุสาสน์ของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มาเป็น การบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน เพื่อค้นหาและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะมีประโยชน์อย่างมากในการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

References

- David K. Berlo.(1960). *The Process of Communication*. (New York: Holt. Rinehart and Winston. Inc.
- Phraathikan Warit Ratanapanyo (Phansawat). (2014). *The role in the propagation of Buddhism in the monks. Amphoe Pak Tho, Ratchaburi* (Minster of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phrachitisak Suchitto (Sunthon Wiphak) (2012). *Monks' opinions on the effectiveness of Buddhism propagation in Chom Bueng District Ratchaburi* (Minster of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phrakhrupalatsubin Thipathammo (Yimchoi). (2012). *The propagation of Buddhist monks in Sena. Phra Nakhon Si Ayutthaya Province* (Minster of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University
- Phrasamubunma Patsaro (Phetao). (2013). *The role of Buddhist monks in the propagation of Buddhism. Bang Pla Sub-district, Bang Len District, Nakhon Pathom Province* (Minster of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phrasamuchaloemchai Charuwanno (song sakun) (2013). *The role of the Buddha's preaching of Buddhism In the Seek District Ang Thong Province* (Minster of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.